

DEONTOLOGISCHE CODE VOOR DE POLITIEKE MANDATARISSEN

Situering

De Beverse mandatarissen zijn zich bewust van hun belangrijke maatschappelijke rol. Luisterbereidheid, aanspreekbaarheid en dienstbaarheid van mandatarissen worden als waardevol en noodzakelijk beschouwd in een moderne democratie.

Het is belangrijk dat mandatarissen voor de bevolking bereikbaar en aanspreekbaar zijn. Direct contact met de bevolking is een meerwaarde bij het aan politiek doen. De lokale mandatarissen moeten weten wat er bij de bevolking leeft. Daartoe dienen zij over de nodige instrumenten en middelen te kunnen beschikken die hen in staat stellen adequaat te reageren op de vastgestelde knelpunten en desiderata. Die informerende, bemiddelende, ondersteunende en begeleidende functie - die een bij uitstek sociale dimensie vertoont, met name ten bate van de zwaksten en kwetsbaarsten in de samenleving - moet dan ook erkend en positief gewaardeerd worden.

Daarenboven bevinden mandatarissen zich voortdurend in een dubbele positie: aan de ene kant dienen zij via hun bijdrage aan het beleid het algemeen belang, aan de andere kant vraagt hun achterban hen om op te komen voor het bijzondere belang van personen, groepen, bedrijven of ideële doelstellingen.

In de wetgeving werden een aantal deontologische regels vastgelegd. Vanzelfsprekend verbiedt het strafrecht fraude, diefstal, omkoping, verduistering, laster en eerroof, ... enz. Specifieke deontologische richtlijnen staan ook opgenomen in het gemeentedecreet, de wetgeving overheidsopdrachten en het decreet op de openbaarheid van bestuur. Ook de wet op de partijfinanciering en verkiezingsuitgaven, de verplichting tot het indienen van een lijst van mandaten, ambten en beroepen evenals een vermogensaangifte, de diverse cumulbepalingen om belangenvermenging tegen te gaan, ... bevatten richtlijnen hoe de mandatarissen zich in bepaalde situaties moeten gedragen.

En toch zijn er andere gevallen denkbaar waar, alhoewel er strikt juridisch geen bezwaren zijn, het optreden van de mandatarissen vragen kan oproepen. Zowel in de gemeenteraad als tegenover de inwoners van de gemeente kunnen de activiteiten en uitspraken van de raadsleden, schepenen en burgemeester deontologische kwesties worden.

Daarom is het nodig om aanvullend op de bestaande wettelijke regels een deontologische code voor lokale mandatarissen op te maken.

Een deontologische code voor lokale mandatarissen als aanvulling op de bestaande wettelijke regels is niet alleen een must, het is een houvast bij concrete situaties die zich kunnen voordoen in de dagdagelijkse bestuurspraktijk.

Toepassingsgebied

De "deontologische code voor lokale mandatarissen", hierna deontologische code genoemd, omvat het geheel van beginselen, gedragsregels, richtlijnen en principes dat de lokale mandatarissen tot leidraad dient bij de uitoefening van hun mandaat en bij dienstverlenende activiteiten ten behoeve van de bevolking.

Onder "lokale mandatarissen" moeten worden begrepen:

- de burgemeester;
- de schepenen;
- de gemeenteraadsleden.

Lokale mandatarissen die krachtens een beslissing van de Gemeenteraad andere mandaten bekleden, zijn er in die hoedanigheid eveneens tot gehouden de bepalingen van de deontologische code na te leven.

Zij zullen er tevens over waken dat zij, ook buiten het kader van deze mandaten, geen dienstverlenende activiteiten ontplooiën die afbreuk doen aan de eer en de waardigheid van hun ambt.

De in de onderhavige code gehanteerde begrippen "burger" en "bevolking" moeten aldus begrepen worden dat zij ook slaan op groepen, verenigingen, bedrijven en andere organisaties of entiteiten die particuliere belangen nastreven of behartigen.

De ambtenaren hebben een specifieke deontologische code.

Inhoud

Bestuurlijke integriteit houdt in dat politieke mandatarissen zich in hun mandaat, taak of functie laten leiden door zorgvuldig handelen, onkreukbaarheid en openheid en dat zij in hun functie geen privébelangen nastreven. Het begrip houdt verder in dat mandatarissen loyaliteit, objectiviteit en rechtschapenheid betrachten, op zorgvuldige wijze belangen afwegen en controleerbaarheid, rechtvaardigheid en onpartijdigheid in praktijk brengen.

Bestuurlijke integriteit kan met zeven waarden omschreven worden.
De waarden staan in willekeurige orde en worden als even belangrijk bestempeld.

Met vragen over deze code en concrete deontologische problemen kan u in de eerste plaats terecht bij de burgemeester.

Onderwerp	Zie pagina
Waarde 1: wettelijkheid	3
Waarde 2: respect	4
Waarde 3: verantwoordelijkheid	5
Waarde 4: spreekrecht & spreekplicht	6
Waarde 5: dienstbaarheid	7
Waarde 6: professionaliteit	9
Waarde 7: objectiviteit	11

Waarde 1: wettelijkheid

Omschrijving

De mandatarissen van de gemeente Beveren handelen altijd in overeenstemming met de toepasselijke wetten, decreten, besluiten, richtlijnen en reglementen.

Bovendien dienen de mandatarissen bij elk optreden de lokale organisatieregels en afspraken te respecteren en na te leven.

Mandatarissen engageren zich ertoe om geen vragen tot dienstverlening aan ambtenaren te richten waarvan ze weten dat deze strijdig zijn met of aanleiding geven tot het omzeilen van de vastgestelde regels.

Bij een vermoeden van ongeoorloofde praktijken wordt bij voorkeur klacht ingediend bij de geëigende kanalen, eerder dan deze vermoedens te uiten via de pers of partijpolitieke publicaties. De mandatarissen nemen er kennis van dat elke onterechte of leugenachtige openbare verklaring aanleiding kan geven tot een klacht op basis van smaad, laster of eerroof.

Waarde 2: respect

omschrijving

Respect voor de persoonlijke waardigheid van iedereen, tegen elkaar en onderling is de basishouding bij elk contact. Respect in elke relatie moet leiden tot wederzijdse aanvaarding en waardering. Dit moet op zijn beurt leiden tot een goede communicatie en acceptatie. Om respectvol met elkaar te kunnen omgaan moeten alle partijen open en eerlijk zijn tegen elkaar.

t.o.v. de andere mandatarissen

De omgangsvormen tussen politieke mandatarissen tijdens de gemeenteraad is geregeld in het huishoudelijk reglement.

Ook buiten de gemeenteraad is een minimum aan respect een vereiste. Vooral tussen mandatarissen van de meerderheid en de oppositie is dit een aandachtspunt. Zo dient de meerderheid erover te waken de rechten van de minderheid niet te schenden. Van de oppositie mag verwacht worden dat ze geen loutere obstructiepolitiek voert.

Tijdens inspraak- en informatievergaderingen mengen de raadsleden zich niet in de discussie en doen zeker niet mee aan stemmingmakerij.

Mandatarissen respecteren de persoonlijke waardigheid in hun onderlinge contacten ongeacht de politieke ideologie.

t.o.v. de ambtenaren

De raadsleden respecteren ten volle de deontologische rechten en plichten van de personeelsleden van de gemeente Beveren. Ze interfereren niet in de gebruikelijke werkzaamheden van de ambtenaren, trachten hen op geen enkele manier te beïnvloeden of te winnen voor een bepaald ideologisch gedachtegoed. Ze zetten hen op geen enkele manier onder druk.

Van de ambtenaren mag anderzijds verwacht worden dat ze alle raadsleden op dezelfde manier behandelen. In de mate van het mogelijke gaan ze in op hun vragen, voor zover deze in overeenstemming zijn met de wetgeving en het takenpakket van de betrokkene.

Mandatarissen die vinden dat ambtenaren hen niet correct behandelen, kunnen bij de gemeentesecretaris terecht om de toestand aan te klagen

Mandatarissen hebben respect voor de hiërarchische verhoudingen en brengen leidinggevenden niet in diskrediet. Tekortkomingen in het functioneren van leidinggevenden en andere ambtenaren brengen ze ter kennis van de gemeentesecretaris. In het geval van de secretaris wordt er melding gedaan bij het college.

t.o.v. de burger

Mandatarissen staan ten dienste van de bevolking.

Mandatarissen respecteren de persoonlijke waardigheid in hun relatie met de burger, ook bij niet eensgezinde standpunten.

Mandatarissen stellen zich naar elke burger gelijk op zonder onderscheid te maken naar bv. leeftijd, geslacht, afkomst, taal, cultuur, seksuele geaardheid, opleiding, burgerlijke staat en inkomen.

Waarde 3: verantwoordelijkheid

- omschrijving** Een gemeenteraadslid van de gemeente Beveren heeft het mandaat gekregen om te besturen: als raadslid, schepen of burgemeester. Een verantwoorde functie-uitoefening houdt in dat de mandataris de verantwoordelijkheid krijgt die bij de functie past, dat hij bereid is deze verantwoordelijkheid te nemen en dat hij aan anderen verantwoording wil afleggen over de manier waarop hij de verantwoordelijkheid invult.
- voorbeeldfunctie** De gemeenteraadsleden hebben een voorbeeldfunctie ten aanzien van ambtenaren. Daarom kan van hen verwacht worden dat ze, ook buiten de uitoefening van het mandaat, elke handelswijze vermijden die de waardigheid ervan ondergraaft.
- Uitgaven worden uitsluitend vergoed als de hoogte en functionaliteit ervan kunnen worden aangetoond. Dit houdt onder meer in dat de uitgave gebeurd is in het belang van de gemeente en de uitgave voortvloeide uit de functie. Elke uitgave wordt, met de stavingdocumenten, ter goedkeuring voorgelegd aan het college. Er worden geen kosten ingediend die al op een andere wijze worden vergoed.
-

Waarde 4: spreekrecht & spreekplicht

Omschrijving	<p>De mandatarissen brengen respect op voor elkaars standpunten en respecteren elkaars spreekrecht en spreekplicht. Feitelijke informatie moet daarbij steeds correct, volledig en objectief worden gepresenteerd.</p> <p>Mandatarissen kunnen informatie van burgers ontvangen en dit aan het gemeentebestuur doorgeven of openbare informatie van en over de gemeente aan burgers verstrekken.</p>
informatie	<p>Als mandataris gaat men zorgvuldig en correct om met informatie waarover men beschikt vanuit het ambt. Men verstrekt geen geheime of vertrouwelijke informatie aan externen.</p> <p>Bestuurlijke en gerechtelijke informatie waarop de vraagsteller geen recht heeft, die de goede werking van de administratie of het gerecht kan doorkruisen of die de privacy van anderen in het gedrang kan brengen, mag door de mandataris niet worden doorgegeven. Hier speelt het beroepsgeheim en de discretieplicht.</p> <p>Wanneer een gemeenteraadslid dossierinformatie wenst te bekomen, wenst hij zich enkel tot het diensthoofd van de betrokken dienst bevoegd voor dit dossier.</p> <p>Ondanks het beginsel van openbaarheid van bestuur respecteert de mandataris het feit dat de betrokken ambtenaar de informatie niet vrijgeeft wanneer de bekendmaking ervan bij wet, decreet of ordonnantie wordt verboden (privacy, persoonsgebonden aangelegenheden, ...).</p>
pers	<p>Bij contacten met de buitenwereld en de pers, met de bedoeling bepaalde voornemens of beslissingen mee te delen, zijn de mandatarissen gehouden de wetgeving openbaarheid van bestuur, het beroepsgeheim en de discretieplicht in acht te nemen.</p>

Waarde 5: dienstbaarheid

De raadsleden gebruiken voor hun eigen dienstverleningsactiviteiten niet de termen “ombudsman” “ombudsvrouw”, “ombudsdienst”, “klachtendienst”, “klachtenmanagement” of andere vergelijkbare samenstellingen met “ombud” en “klacht” om geen verwarring te creëren met het gemeentelijk meldpunt.

alle burgers

De mandatarissen moeten op dezelfde gewetensvolle manier ten dienste staan van alle burgers die op hun dienstverlening een beroep doen, zonder onderscheid van geslacht, sociale stand, nationaliteit, filosofische overtuiging, partijvoorkeur of persoonlijke gevoelens ten opzichte van hen.

tegenprestaties

Elke vorm van dienstverlening gebeurt zonder enige materiële of geldelijke tegenprestatie van welke aard ook en mag geen vorm van cliëntenwerving inhouden.

algemeen belang

Bij hun optreden in en buiten het gemeentebestuur en in hun contacten met individuen, groepen en instellingen geven de mandatarissen voorrang aan het algemeen belang boven het individueel belang en vermijden ze elke vorm van belangenvermenging.

Het is immers hun gezamenlijk doel om een kwaliteitsvolle en burgergerichte organisatie na te streven, vrij van individueel favoritisme. Mandatarissen staan in dienst van de gemeenschap en zullen de burger in de complexe regelgeving maximaal begeleiden naar een bevredigend resultaat.

doorverwijs-functie

Mandatarissen verwijzen de burgers met individuele dossiers door naar de bevoegde gemeentelijke diensten, tenzij men hierin een eigen en specifieke bevoegdheid heeft.

Mandatarissen mengen zich in principe niet in individuele dossiers (bv. individuele personeelsaangelegenheden) tenzij men een specifieke bevoegdheid heeft.

Bij openbare onderzoeken, vergunningsaanvragen, opmaken van bezwaarschriften zullen de mandatarissen bij eventuele technische en informatieve vragen van burgers hen systematisch doorverwijzen naar de bevoegde gemeentelijke diensten of hen informeren over een eventuele informatieavond dienaangaande.

informereren

De mandatarissen mogen werkzoekenden op de hoogte stellen van werkaanbiedingen in de particuliere en de overheidssector. Voor die informatietaak mogen zij geen enkele tegenprestatie, van welke aard ook, beloven of leveren aan de betrokkenen. Zij moeten zich ook onthouden van enige aanbeveling, zowel schriftelijk als mondeling.

begeleiden

Mandatarissen kunnen de burgers ondersteunen en begeleiden in hun relatie met de administratie: zij kunnen de burgers helpen om, via de daartoe geëigende kanalen en procedures, een aanvraag te richten tot de overheid, informatie te krijgen over de stand van zaken van een dossier, daarover verdere uitleg en verantwoording te vragen en voorafgaande vragen te stellen over de administratieve behandeling van dossiers.

tussenkomen

Tussenkomen van mandatarissen met de bedoeling de toewijzing of de uitvoering van contractuele verbintenissen met de overheid te beïnvloeden, zijn verboden.

Tussenkomen bij administratieve, gerechtelijke en politionele instanties met het doel individuele dossiers te beïnvloeden of bespoedigen zijn verboden (bv. overheidsopdrachten, examens, proces-verbaal...)

Waarde 5: dienstbaarheid (vervolg)

dienstbetoon	<p>Alle vormen van schijndienstbetoon, waarbij mandatarissen bewust maar onterecht de indruk wekken dat zij bij de goede afloop van een dossier daadwerkelijk tussenbeide gekomen zijn, zonder dat de betrokken burger om een tussenkomst heeft gevraagd, zijn niet toegestaan.</p> <p>Alle vormen van ongevraagd dienstbetoon, waarbij mandatarissen wel degelijk daadwerkelijk optreden om de goede afloop van een dossier te waarborgen, maar zonder dat de betrokken burger daarom gevraagd heeft, zijn niet toegestaan.</p>
verkiezingscampagnes	<p>De mandatarissen maken in hun verkiezingscampagnes en mailings die gericht zijn op individuen, geen melding van de diensten die zij eventueel voor de betrokkenen hebben verricht. In geen geval mogen zij de indruk wekken dat zij om een stem vragen in ruil voor bewezen diensten. Zij mogen in hun verkiezingscampagnes die gericht zijn op het algemeen publiek, bijvoorbeeld in huis-aan-huis-folders en advertenties, wel in algemene termen hun dienstwaardigheid, luisterbereidheid en aanspreekbaarheid vermelden.</p>
rol van vertrouwenspersoon	<p>Het behoort tot de wezenlijke taken van de raadsleden om informatie te ontvangen en te verstrekken en om door te verwijzen naar de geëigende diensten of instanties. Mandatarissen kunnen hierbij de rol van vertrouwenspersoon vervullen. De mandatarissen proberen, waar mogelijk, vraagstellers door te verwijzen naar de geëigende diensten van de administratie, het gerecht... die zijn ingesteld om de problemen van de vraagstellers op te lossen, of naar particuliere en overheidsdiensten die professioneel gespecialiseerd zijn in het oplossen van de opgeworpen problemen. Voor de dienstverlening van de gemeente Beveren is de informatiedienst (voor informatie) en het meldpunt (voor meldingen, klachten en suggesties) beschikbaar.</p>
examens – benoeming - bevordering	<p>Als mandatarissen om steun worden gevraagd door of voor kandidaten die een bepaalde functie of bevordering ambiëren, delen de mandatarissen aan de kandidaten mee dat de benoeming of bevordering gebeurt op basis van de vastgestelde criteria en verwijzen ze de kandidaten door naar de geëigende instanties. De mandatarissen mogen wel informatie inwinnen en doorgeven betreffende de voorwaarden en de organisatie van examens en bekwaamheidstests en de procedures voor benoemingen, aanstellingen en bevorderingen.</p>

Waarde 6: professionaliteit

persoonlijke informatie

Kennis en informatie waarover mandatarissen van de gemeente beschikken, hebben soms betrekking op de persoonlijke levenssfeer of kunnen om uiteenlopende redenen gevoelig liggen.

Burgers en bedrijven kunnen erop rekenen dat gevoelige of vertrouwelijke informatie alleen wordt aangewend voor degelijke besluitvorming.

bijscholing

Van mandatarissen wordt professionalisme verwacht. Ze weten wat hun functie inhoudt, beschikken over de kennis en vaardigheden om deze goed te vervullen en stellen zich open voor nieuwe ontwikkelingen. Daarvoor is het nodig dat ze van de gemeente de kans krijgen hun kennis bij te scholen en dat ze hiertoe ook zelf het initiatief kunnen nemen.

visie

Van de mandatarissen wordt verwacht dat zij voldoende lange termijn denken aan de dag zullen leggen en zich boven de kleine dagdagelijkse praktijk kunnen stellen om de noodzakelijke strategische visievorming tot stand te kunnen brengen en een strategisch beleid daadwerkelijk gestalte te geven.

overleg

Mandatarissen met een uitvoerend mandaat maken voldoende tijd vrij om hun mandaat uit te oefenen. Ze plegen op geregelde tijdstippen overleg met de leidinggevende ambtenaren waarbij ze de nodige sturing geven op vlak van de beleidsuitvoering en samen met de ambtenaar instaan voor de voortgangsbewaking en evaluatie van het beleid.

Mandatarissen zullen zowel naar het personeel als naar de burger de nodige stiptheid aan de dag leggen in het uitoefenen van hun verantwoordelijkheden. Ze zullen de betrokkenen juist inlichten over het tijdsbestek en het verloop van de procedures en over eventuele vertragingen.

Waarde 7: objectiviteit

omschrijving	<p>Mandatarissen vermijden situaties waarin de belangen van de gemeente niet verenigbaar zijn met hun persoonlijke belangen of de belangen van realties waarmee zij in contact staan. Ze vermijden zelfs de schijn van een dergelijke belangenvermenging, ook buiten de wettelijk of decretaal gereguleerde vormen van onverenigbaarheid.</p>
belangenvermenging	<p>Als het college of de gemeenteraad een dossier behandelt van familieleden of van een organisatie of persoon die door een lid van het college goed gekend is, meldt deze dat vooraf aan de gemeentesecretaris en aan de burgemeester, zelfs indien er volgend het gemeentedecreet geen verbod is om deel te nemen aan de beraadslaging. Al is het alleen maar om de schijn te vermijden dat betrokkene partijdig is.</p> <p>Ook het omgekeerde geldt: privé-conflicten mogen geen weerslag hebben op de manier waarop diens dossier behandeld wordt door het college of de gemeenteraad.</p> <p>In deze context past het te verwijzen naar de al dan niet bezoldigde nevenfuncties van de mandatarissen. Er is al de wettelijke verplichting om een lijst van mandaten, ambten en beroepen mee te delen aan de gemeenteraad. Het is belangrijk dat er ten allen tijde duidelijkheid is over de engagementen en nevenfuncties van de bestuurders, zeker wanneer dat een invloed kan hebben op de besluitvorming.</p>
geschenken & giften	<p>Geschenken en giften die worden overhandigd aan een mandataris tijdens een officieel optreden namens het gemeentebestuur, worden beschouwd als eigendom van de gemeente en worden dus opgenomen in het gemeentelijk patrimonium.</p> <p>Het aanvaarden van geschenken ten persoonlijke titel kan alleen onder strikte voorwaarden: ze gebeuren in het openbaar, ze vertegenwoordigen een geringe materiële waarde en ze verplichten hen tot geen enkele gunst of wederdienst.</p>
uitnodigingen	<p>Soms echter worden mandatarissen geconfronteerd met persoonlijke aanbiedingen van bedrijven of private personen. Het kan hierbij gaan om relatiegeschenken of uitnodigingen voor manifestaties, lunches, diners, recepties of uitstappen. Dergelijke aanbiedingen zijn normaal in het professioneel leven en vallen niet meer weg te denken uit de maatschappij. Het moment waarop een geschenk wordt aangeboden, is hierbij medebepalend.</p> <p>Als algemene regel voor het aannemen en aanbieden van relatiegeschenken geldt dat elke schijn van omkoping moet worden vermeden. Het aannemen van geld is ten strengste verboden en uiteraard wordt er nooit om een geschenk gevraagd. Daarnaast zijn relatiegeschenken uit den boze zolang er onderhandelingen lopen, of zolang de gemeente met de aanbieder (of ontvanger) is verwickeld in een bezwaar- of beroepsprocedure.</p>

Waarde 7: objectiviteit (vervolg)

uitnodigingen (vervolg)

Bij iedere uitnodiging voor een lunch, diner, receptie, opening, evenement of uitstap weegt het raadslid af wat het nut kan zijn van een dergelijk informeel contact. Men moet immers vermijden dat een sfeer of situatie ontstaat waardoor men niet meer onafhankelijk kan beslissen. Maar is een bepaald project naar tevredenheid afgerond en wil men daar uiting aan geven met een etentje of iets dergelijks, dan is daar geen bezwaar tegen. Zolang het maar beperkt gebeurt, niet buitensporig is, niet systematisch ingebouwd wordt in de werking en in alle openheid gebeurt.

dienstreizen in functie

De in functie zijnde mandataris die een binnenlandse reis of trip aangeboden krijgt door derden bespreekt dit voorafgaandelijk met de gemeentesecretaris, die de vraag eventueel voorlegt aan het college.

Buitenlandse reizen worden altijd voorgelegd aan het college, op dezelfde manier waarop ook dienstreizen op kosten van de gemeente worden voorgelegd. Het laten meereizen van derden wordt mee opgenomen in de besluitvorming.

De deelnemende mandatarissen brengen verslag uit van een dergelijk bezoek.

Naleving

melding

Omdat deze gedragscode werd goedgekeurd door de gemeenteraad, worden alle huidige en toekomstige mandatarissen verondersteld deze na te leven.

Wie meent dat een bepaalde politieke mandataris handelt in strijd met deze code, meldt dat aan de gemeentesecretaris, de burgemeester of de voorzitter van de gemeenteraad. In onderling overleg wordt bepaald welk gevolg gegeven wordt aan de melding. Bij ernstige vermoedens van zware inbreuken kan beslist worden de eerste gemeenteraadscommissie samen te roepen, die de melding op haar gegrondheid onderzoekt. Daarbij moet het recht van verdediging van de betrokken mandataris worden gevrijwaard. Indien de betrokken mandataris zelf deel uitmaakt van de commissie, kan het uiteraard niet mee beraadslagen. Uitspraak moet geschieden binnen dertig dagen na ontvangst door commissie. Als de commissie een inbreuk op de gedragscode vaststelt, deelt zij haar besluit mee aan de gemeenteraad.

De naleving van deze deontologische code veronderstelt openbaarheid als middel om ongeoorloofde tussenkomsten te verhinderen en om ongewenst gedrag of optreden te voorkomen of aan te pakken. Daarmee zal de deontologische code gepubliceerd worden in het gemeentelijke infoblad en op de website. De deontologische code zal op eenvoudig verzoek aan iedereen overhandigd worden
